

3) у разі прийняття позитивного рішення особа складає кваліфікаційний іспит;

4) кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури безоплатно видає свідоцтво про складання кваліфікаційного іспиту особі, яка склала кваліфікаційний іспит, протягом десяти днів із дня його складання;

5) рада адвокатів регіону видає направлення на проходження стажування;

6) проходження стажування під керівництвом адвоката-керівника стажування;

7) за результатами стажування керівник стажування складає звіт про оцінку стажування та направляє його раді адвокатів регіону;

8) за оцінкою результатів стажування рада адвокатів регіону приймає рішення про видачу особі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або про продовження стажування на строк від одного до трьох місяців;

9) особа, стосовно якої радою адвокатів регіону прийнято рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, не пізніше тридцяти днів із дня прийняття цього рішення складає перед радою адвокатів регіону присягу адвоката України;

10) особі, яка склала присягу адвоката України, радою адвокатів регіону у день складання присяги безоплатно видаються свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України.

Особливий науковий та практичний інтерес становлять питання допуску, організації та оцінювання кваліфікаційного іспиту. Організація та проведення кваліфікаційного іспиту здійснюється кваліфікаційною палатою кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури регіонів. У своїй діяльності кваліфікаційно-дисциплінарні комісії керуються засадами відкритості, гласності, законності, незалежності, об'єктивності, колегіальності прийняття рішень та їх обов'язковості [2].

Члени кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури обираються конференцією адвокатів регіону з числа адвокатів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше п'яти років, а адреса робочого місця яких знаходиться відповідно в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві, місті Севастополі і відомості про яких включено до Єдиного реєстру адвокатів України строком на п'ять років. Так, у Польщі адвокатський (екзаменаційний) іспит проводиться екзаменаційними комісіями зі стажування при Міністрі юстиції. Членів екзаменаційних комісій призначають зі спеціалістів у галузі права, задіяних в іспиті, знання та досвід яких є запорукою справедливого перебігу іспиту [3].

У Російській Федерації кваліфікаційний іспит для отримання права на заняття адвокатською діяльністю організовується та проводиться кваліфікаційною комісією адвокатської палати. Кваліфікаційна комісія формується в кількості 13 членів комісії за такими нормами представництва: 7 адвокатів від адвокатської палати (за умови наявності стажу роботи не менше 5 років), 2 представники від територіального органу юстиції, 2 представники від законодавчого органу державної влади, 2 суддів [4].

Допуск до професії адвоката в Азербайджанській республіці здійснює Кваліфікаційна комісія Колегії адвокатів (розділ I) [5]. Кваліфікаційна комісія здійснює діяльність у складі дев'яти членів, включаючи трьох адвокатів, суддів і вчених-правознавців. Адвокати-члени кваліфікаційної комісії призначаються президією колегії адвокатів, судді-члени цієї комісії – Верховним судом Азербайджанської Республіки, інші три члени кваліфікаційної комісії, які є вченими-правознавцями, призначаються відповідним органом виконавчої влади.

У цьому контексті слід зауважити, що за радянських часів в Українській РСР питанням визначення рівня професійних знань осіб, які мали намір

Слід визнати таким, що відповідає принципам організації й діяльності адвокатури, встановлення плати за складання кваліфікаційного іспиту та направлення цих коштів на фінансування адвокатури. При цьому адвокатська спільнота реалізує право на самостійне визначення шляхів вирішення потреб адвокатури, не порушуючи права й свободи інших осіб, зокрема тих, хто виявив намір вступити в адвокатську корпорацію [10].

Кваліфікаційний іспит складається з двох частин: письмового іспиту та усного іспиту, який полягає у виявленні теоретичних знань у галузі права, історії адвокатури, адвокатської етики особи, яка виявила бажання стати адвокатом, а також у виявленні рівня її практичних навичок та умінь у застосуванні закону. Після успішного складання кваліфікаційного іспиту претендент в адвокати отримує свідоцтво про складання кваліфікаційного іспиту, яке дійсне протягом трьох років із дня його складання.

З огляду на те, що метою кваліфікаційного іспиту є, в першу чергу, перевірка претендента на заняття адвокатською діяльністю практичних навичок та вмінь правильно застосовувати закон, пропонується запровадити наступний порядок проходження стажування: складання вступного іспиту на адвокатське стажування, власне стажування та складання кваліфікаційного іспиту. За результатами вступного іспиту можна оцінити реальний рівень теоретичної підготовки майбутнього адвоката, правильно скласти індивідуальний план та програму проходження стажування з урахуванням «сильних та слабких сторін» кожного претендента, щоб як слід підготувати його до майбутньої професії. Після успішного складання вступного іспиту, проходження стажування доцільно складати кваліфікаційний іспит як кінцевий етап допуску до заняття адвокатською діяльністю. Саме така черговість дасть можливість оцінити на кваліфікаційному іспиті знання та навички, необхідні

адвокату, здобуті під час проходження стажування. Доречно зауважити, що така практика існує в Польщі, Республіці Білорусь та Молдові.

Конституція України закріплює право кожного на професійну правничу допомогу, делегуючи цю функцію інституту адвокатури. Для формування високоморальних та професійних представників адвокатської спільноти має суттєве значення забезпечення законності, прозорості, відкритості, рівності всіма суб'єктами та на всіх етапах доступу до адвокатської діяльності.

Автором здійснено порівняльно-правове дослідження правового статусу учасників процедури набуття статусу адвоката, які наділені відповідним комплексом прав, обов'язків та повноважень щодо забезпечення та реалізації права на доступ до професії адвоката в Україні та в країнах пострадянського простору.

Одним із органів адвокатського самоврядування, який безпосередньо бере участь у формуванні кадрового складу адвокатури, є кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. Статтю присвячено комплексному дослідженню питання місця і ролі кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури у світлі набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Проаналізовано чинне законодавство в частині доступу до професії адвоката, порядку організації, складання та оцінювання кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні.

Метою статті є комплексне дослідження місця й ролі кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури як суб'єкта доступу до адвокатської діяльності в Україні та аналогічних органів адвокатського самоврядування країн пострадянського простору, серед яких Азербайджанська Республіка, Російська Федерація.

На основі вивчення зарубіжного досвіду автором надано пропозиції щодо вдосконалення законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність щодо порядку допуску до складання кваліфікаційного іспиту, складання цього іспиту та оцінювання результатів його складання для набуття права на заняття адвокатською діяльністю.

Ключові слова: набуття права на заняття адвокатською діяльністю, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, кваліфікаційний іспит, доступ до адвокатської діяльності, органи адвокатського самоврядування.

Vladyshevska V. Qualification and disciplinary commission of the bar as an access subject to the attorneyship

The Constitution of Ukraine enshrines everyone's right to professional legal help by delegating this function to the institute of advocacy. It is important to ensure the legality, transparency, openness, equality of all the entities and at all stages of access to advocacy to form high-moral and professional representatives of the advocacy community. The author carried out a comparative legal study of the legal status of participants of the procedure of obtaining the status of a lawyer, who are endowed with an appropriate set of rights, duties and powers to secure and exercise the right to access the lawyer's profession in Ukraine and in the countries of the former Soviet Union.

One of the bodies of attorney self-government, which is directly involved in the formation of the staff of the Bar, is the Qualification and Disciplinary commission of the Bar. Thus, the article is devoted to a comprehensive study of the issue of the place and role of the qualification and disciplinary commission of the Bar in the light of the acquisition of the right to practice law. The current legislation is analyzed in terms of access to the

profession of lawyer, procedure of organization, conducting and passing the qualification exam for obtaining the right to practice law in Ukraine.

The purpose of the article is a comprehensive study of the place and role of the qualification and disciplinary commission of the Bar, as a subject of access to advocacy in Ukraine and similar bodies of attorney self-government in the countries of the former Soviet Union, including: Azerbaijan Republic, Russian Federation.

On the basis of studying foreign experience, the author has proposed propositions to improve the legislation on the Bar and Practice of Law, in particular: the procedure for the admission to taking the qualification exam, passing this exam for the person who intends to become an attorney.

The article is devoted to a comprehensive study of the issue of the place and role of the Qualification-Disciplinary Commission of the Bar in the context of acquiring of right to practice law in terms of access to the profession of a lawyer, the procedure for admission, passage and evaluation of the qualification exam to obtain the right to engage in advocacy in Ukraine. The author analyzed the current legislation, foreign experience and made suggestions for improving the legislation on the Bar and Practice of Law.

Key words: acquisition of the right to engage in advocacy, the Qualification and Disciplinary Commission of the Bar, qualification exam, access to advocacy, the bodies of attorney self-government.

Література

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. С. 1438.

2. Регламент Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону : Рішення РАУ від 16 лютого 2013 року № 77 зі змінами та доповненнями, внесеними рішенням Ради адвокатів України від 14 лютого 2019 року № 6. <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/>

reglamenti/2019-02-14-reglamenti-6_5cee829433e95.pdf.

3. Право на адвокатуру : Закон від 26 травня 1982 р. з останніми змінами від 23 серпня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/zakonodavstvo-pro-adv-polsha-zvedenyj-pereklad.pdf>.

4. Про адвокатську діяльність та адвокатуру Російської Федерації : Федеральний закон від 31.05.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36945.

5. Про адвокатів та адвокатську діяльність : Закон Азербайджанської Республіки від 10 червня 2011 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurasian-advocacy.ru/azerbajdzhanskaya-respublika>.

6. Про адвокатуру : Закон України від 19.02.1992 р. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-12>.

7. Бакаянова Н.М. Функціональні та організаційні основи діяльності адвокатури : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 Бакаянова Нана Мезенівна. НУ «ОЮА», Одесса, 2018. 487с.

8. Анікіна Н. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю за новим Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» / Н. Анікіна // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Вип. 60. С. 285–290.

9. Фіолевський Д.П. Адвокатура : підручник. Вид. 3-тє, випр. і допов. К. : Права єдність, 2014. 622 с.

10. Фінансування органів адвокатського самоврядування у світлі українського та міжнародного досвіду / Н.М. Бакаянова // Альманах міжнародного права. 2015. Вип. 8. С. 65–72. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/atp_2015_8_10.